

VOORSTEL voor het algemeen bestuur

ONDERWERP <i>Toekomstvisie Waterketen 2050 en verder</i>		Reg. Nr.	Z/24/059381-247869
		Portefeuillehouder	M. Wesselink
Datum DB - vergadering	13 februari 2024	Datum AB - vergadering	5 maart 2024

VOORSTEL

Het AB besluit:

- 1 De Toekomstvisie Waterketen 2050 en verder vast te stellen.
- 2 Het Dagelijks bestuur opdracht te geven om de handelingsperspectieven uit te werken in een strategisch kader.

SAMENVATTING

In de Begroting 2024 hebben we afgesproken dat we een Toekomstvisie Waterketen opstellen. Hiermee kijken we vooruit door trends en ontwikkelingen te inventariseren en op basis daarvan mogelijke toekomstscenario's op te stellen. Door vooraf te bedenken welke handelingsperspectieven er zijn, als zo'n toekomstscenario werkelijkheid wordt, kunnen we beter anticiperen. Door nu richting te geven met de tien 'geen spijt' handelingsperspectieven worden we als waterschap wendbaarder en maken we in de toekomst minder meerkosten.

Het gaat hierbij om:

1. De waarde van water centraal stellen
2. Samenwerken vanuit nieuw paradigma
3. Zelf kaders stellen
4. Investeren in meten en monitoren
5. Intensiever toezicht houden
6. Effluencen: waarde van schoon water uitdragen
7. Loslaten van de oude manier van denken en werken
8. Dynamisch inspringen op de veranderingen in schaalgrootte
9. Kennis opbouwen en innoveren vanuit een nieuw paradigma
10. Ruimteclaims

Deze toekomstvisie en specifiek de handelingsperspectieven leggen de basis voor hoe we onze interne strategie vormgeven en verder gaan bouwen aan de uitdagingen binnen de waterketen.

Met het vaststellen van deze Toekomstvisie Waterketen geeft u als AB de richting aan de uitwerking van de handelingsperspectieven in een *strategisch kader* dat u dit jaar nog zal worden voorgelegd. Vervolgens wordt een *uitvoeringskader* opgesteld dat we aan het DB voor besluitvorming zullen voorleggen. Daarna zal gestart worden met het uitwerken van een *uitvoeringsplan* door de ambtelijke organisatie (besluitvorming op directieniveau).

BEOOGD EFFECT EN/OF RESULTAAT

Het beoogd effect is strategisch richting te geven en daarmee toekomstgericht en wendbaar te zijn. De handelingsperspectieven zijn samenhangende "geen spijt opties" voor de vier toekomstscenario's. Deze zijn van belang om zorg te dragen dat ook toekomstige generaties voldoende schoon water hebben, gezondheid gegarandeerd blijft en onnodige investeringen in zuivering aan het eind van de waterketen zoveel mogelijk worden voorkomen (Lastenbeheersing).

KADER

- Missie WDOdelta: Wij zorgen voor veilig wonen met water, voor voldoende en schoon water voor boeren en bedrijven, in de stad en de natuur. Samen met onze partners doen wij dat op een sobere en doelmatige wijze, zodat de mensen in het gebied gezond en veilig kunnen leven, wonen en werken.
- Watervisie: in de Watervisie is al gesignaleerd dat onder meer eisen aan rwzi's strenger zullen gaan worden en hebben we onze blik gericht op 2030 en verder. In de toekomstvisie verleggen we de horizon naar 2050. Dat is van belang omdat we het in de waterketen i.h.a. hebben over grote investeringen met lange afschrijvingstermijnen.
- Europese Richtlijn stedelijk afvalwater: deze stelt algemene lozingseisen aan rwzi's en deze zijn in Nederlands wetgeving verankert in het Besluit activiteiten leefomgeving (voorheen het Activiteitenbesluit). Op korte termijn wordt een besluit over de actualisatie van de Richtlijn stedelijk afvalwater verwacht.
- Kaderrichtlijn Water; deze stelt doelen aan de ecologische en chemische kwaliteit van het oppervlaktewater. Nederland moet in 2027 voldoen aan deze doelen.
- Doelenboom: Wij zorgen voor schoon water. Dat doen wij in relatie tot de waterketen vanuit twee rollen. Als bevoegd gezag voor de oppervlaktewaterkwaliteit en als transporteur en zuiveraar van afvalwater.
- Beleidskader duurzaam doen 2022: De afspraken vanuit onder meer het klimaatakkoord leiden tot lange termijn uitdagingen voor energieneutraliteit, broeikasgasneutraliteit en circulariteit. Deze zijn meegenomen in de trends en ontwikkelingen in deze toekomstvisie.
- Begroting 2024.

ARGUMENTEN

Door vooruit te kijken en trends en ontwikkelingen te inventariseren hebben we toekomstscenario's opgesteld. Er zijn op dit moment al trends en ontwikkelingen zichtbaar zoals een grote woningbouwopgave, aanscherping milieueisen voor rwzi's als gevolg van de Kaderrichtlijn water en de actualisatie van de Richtlijn Stedelijk afvalwater, die vrijwel zeker gaan plaatsvinden. Deze ontwikkelingen zullen een stevige impact gaan hebben op onze taak voor schoon water en onze rol afvalwater te transporteren en te zuiveren. Dat zal van u toekomstige besluiten vragen die op de lange termijn doorwerken. De urgentie en behoefte om daarvoor een toekomstvisie te hebben is groot.

Door vooraf te bedenken welke handelingsperspectieven er zijn, als zo'n toekomstscenario werkelijkheid wordt, kunnen we beter anticiperen. Door nu richting te geven met de tien 'geen spijt' handelingsperspectieven maken we in de toekomst minder meerkosten. Dit sluit aan bij onze missie dat we onze kerntaken sober en doelmatig uitvoeren, het motto "Wat er niet in komt, hoeft er ook niet uitgehaald te worden" uit het coalitieakkoord en de inzet op lastenbeheersing nu en in de toekomst.

Het gaat hierbij om:

1. De waarde van water centraal stellen
2. Samenwerken vanuit nieuw paradigma
3. Zelf kaders stellen
4. Investeren in meten en monitoren
5. Intensiever toezicht houden
6. Effluencen: waarde van schoon water uitdragen
7. Loslaten van de oude manier van denken en werken
8. Dynamisch inspringen op de veranderingen in schaalgrootte
9. Kennis opbouwen en innoveren vanuit een nieuw paradigma
10. Ruimteclaims

FINANCIËN

De manier van kijken en handelen met de toekomstvisie in de hand, is nodig om meer voorspelbaarheid aan te brengen. Inzichten die wij hiermee opdoen geven ook veranderingen in onze kijk op, en uitwerking van meerjareninvesteringsplannen, jaarplannen en daaraan gekoppeld de begroting.

In de Begroting 2024 is vermeld dat in 2024 een strategisch kader waterketen (voorheen genoemd beleidskader) wordt opgesteld. Deze uitwerking is vanuit de lopende begroting gedekt. Tevens is in de Begroting 2024 aangegeven dat daaruit mogelijk forse investeringen in onze waterketenassets volgen die vooralsnog niet zijn voorzien in de huidige meerjarenraming.

JURIDISCHE EN/OF ORGANISATORISCHE GEVOLGEN

Anticiperen en wendbaarder willen zijn betekent wél dat dit impact zal hebben op de organisatie. De organisatie, die overwegend is ingericht op de instandhouding van de huidige situatie, zal zich moeten ontwikkelen om invulling te kunnen geven aan de toekomstgerichte strategie d.m.v. concrete uitwerking van de handelingsperspectieven, het meten en monitoren hoe de toekomst zich ontwikkelt om te kunnen adviseren of en welke wending op dat moment nodig is.

BIJZONDERE AANDACHTSPUNTEN EN RISICO'S

In essentie dient scenarioplanning om vooruit te kijken en vanuit de beschreven handelingsperspectieven te redeneren en te gaan handelen. Het is gericht op pro activiteit, mede bepaald door externe invloeden. Daarmee is het een belangrijke strategie op zichzelf om doelmatig te sturen op de investerings- en veranderopgaven. Het vermindert de kans op onnodige kosten.

Omdat deze voorgestelde manier van toekomstgericht werken een ontwikkelopgave betekent voor de organisatie geldt hier nadrukkelijk als aandachtspunt dat de kost voor de baat uit gaat. Het risico bestaat dat door druk op korte termijn lastenbeheersing er geen ruimte ontstaat voor deze ontwikkeling.

OMGEVING; BETROKKENEN, PARTNERS EN DRAAGVLAK

Naast een uitgebreide bureaustudie is de input voor de visie is tot stand gekomen door onze partners en gezaghebbende deskundigen te raadplegen. In de Deltabijeenkomsten van 31 oktober 2023 en 23 januari 2024 heeft u als Algemeen bestuur daarvoor ook inbreng geleverd. De Toekomstvisie Waterketen heeft primair tot doel voor onze interne organisatie de strategie vorm te geven. Hierin nemen we ook extern onze samenwerkingsverbanden in de waterketen mee en voeden de totstandkoming van de nationale Toekomstvisie Waterketen van de UvW, VNG en IPO.

COMMUNICATIE

Kernboodschap: "Niemand kan de toekomst voorspellen. WDODelta wil desondanks wendbaar zijn voor haar zorg voor schoon water en haar rol om afvalwater te zuiveren. Dat doet WDODelta door vooruit kijken door middel van trends en ontwikkelingen en op basis daarvan toekomstscenario's op te stellen. Door vooraf te bedenken welke handelingsperspectieven er zijn worden we als waterschap wendbaarder."

VERVOLG / UITVOERING

Met het vaststellen van deze *Toekomstvisie Waterketen* geeft u als AB richting aan de uitwerking van de handelingsperspectieven in een *strategisch kader*. Dit *strategisch kader* zal u dit jaar nog worden voorgelegd. Vervolgens zal een *uitvoeringskader* worden opgesteld dat we aan het Dagelijks Bestuur voorleggen. Daarna zal gestart worden met het uitwerken van een *uitvoeringsplan* met de handelingsperspectieven, routekaart en de benodigde organisatieveranderingen. Deze stappen zijn samen gevat in onderstaande tabel.

Stap	Wat	Wie	Wanneer
1.	Toekomstvisie Waterketen	Algemeen bestuur	5 maart 2024
2.	Strategisch kader Waterketen	Algemeen bestuur	Q3/Q4 2024
3.	Uitvoeringskader Waterketen	Dagelijks bestuur	Q1 2025
4.	Uitvoeringsplan Waterketen	Directie	Q2 2025

BIJLAGEN

Toekomstvisie Waterketen 2050 en verder

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris-directeur,
E.M. van Grol

de dijkgraaf,
D.S. Schoonman